

УДК 35.078.7

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.1.39>

О. І. Целуйко

здобувач

Державного університету інфраструктури та технологій

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Визначено, що в умовах динамічно розвивається конкурентного середовища комерційний банк особливо має дбати про збільшення акціонерного капіталу, здійснювати стратегію розвитку, спрямовану на підвищення його капіталізації (зростання котирувань акцій). Збільшення вартості акціонерного капіталу і зростання конкурентоспроможності банку є взаємопов'язаними поняттями: підвищення конкурентоспроможності банку є умовою збільшення добробуту його акціонерів, тоді як зростання вартості акціонерного капіталу розширює для банку можливості фінансування і подальшого підвищення якості послуг і надання їх за конкурентоспроможними цінами.

Зазначено, що Політика Національного банку України, спрямована на скорочення числа кредитних організацій, також сприяє тому, щоб неефективні фінансові структури поступово йшли з ринку, а решта прагнули зміцнити свої позиції і збільшити власний капітал, об'єднуючись з іншими кредитними організаціями. Стратегія концентрації банківського капіталу має, на наш погляд, три рівні реалізації: а) глобальний, або міжнародний; б) країни, або рівень національної банківської системи; в) власне банківський, або рівень індивідуальних стратегій комерційних банків.

Набагато менше уваги приділяється таким якісним питанням як забезпечення збереження коштів вкладників; різноманіття організаційних структур, особливо для обслуговування міжнародної діяльності (банківські відділення, представництва, філії, дочірні та спільні підприємства); розробка маркетингових стратегій, що включають, окрім загальних конкурентних стратегій банків, також стратегію вивчення міжнародних ринків і стратегію надання на них нових банківських послуг; розробка та впровадження нових форм банківських послуг; вивчення досвіду діяльності зарубіжних банків з метою розширення функцій українських банків (найбільш перспективними галузями застосування західного досвіду ми вважаємо механізм кредитування промисловості і сільського господарства, а також форми участі банків у фінансово-промислових групах); підвищення ефективності ліквідності; розвитку банківської інформаційної системи та впровадження загальносвітових принципів банківського інформаційного менеджменту; впровадження нових інформаційних технологій і комп'ютеризації банківської справи.

Ключові слова: держава, суспільство, державне регулювання, конкурентне середовище, акціонерний капітал, банківські послуги.

Постановка проблеми. Актуальність теми дослідження зумовлена сучасним станом вітчизняної банківської системи, а саме низькою конкурентоспроможністю, яка особливо виявляється в сучасних умовах глобалізації світової фінансової системи. Транснаціональні організації, які нині покликані відігравати роль локомотива економічного розвитку, вимагають відповідних їм за масштабами банківських і фінансово-кредитних структур. Не менш важливим є і власне банківський аспект,

пов'язаний із необхідністю надання широкого переліку банківських послуг. Останні ж можуть надаватися тільки тоді, коли банки опановують величезною кількістю фінансових інструментів, сучасними інформаційними технологіями, вибудовують широку мережу своїх закордонних представництв і філій, кореспондентських відносин з іноземними банками.

В умовах конкурентного середовища, яке динамічно розвивається, комерційний банк особливо має дбати про збільшення акціонерного капіталу, здійснювати стратегію розвитку, спрямовану на підвищення

його капіталізації (зростання котирувань акцій). Збільшення вартості акціонерного капіталу і зростання конкурентоспроможності банку є взаємопов'язаними поняттями: підвищення конкурентоспроможності банку є умовою збільшення добробуту його акціонерів, тоді як зростання вартості акціонерного капіталу розширює для банку можливості фінансування і подальшого підвищення якості послуг і надання їх за конкурентоспроможними цінами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці державного регулювання банківської системи в умовах євроінтеграції та ефективного функціонування процесу банківського регулювання та нагляду в Україні присвячено праці О. Васюренка, І. Д'яконової, І. Волошина, В. Міщенка, Н. Швеця, В. Корнеєва, О. Любуня, О. Хаб'юка, Г. Табачука та інших. Зарубіжні вчені Т. Кемпбел, Є. Тіроль, Е. Фама, Р. Левайн, Дж. Карларі у дослідженнях приділяють увагу адаптації міжнародних норм і стандартів до вітчизняних особливостей розвитку банківських систем деяких країн.

Однак попри численні дослідження в цій галузі, досі лишається не досить обґрунтованим інструментарій системи банківського регулювання та нагляду, потребують уточнення принципи стабільності та надійності банківської системи в умовах євроінтеграції, адаптація рекомендацій Базельського комітету до умов та особливостей функціонування вітчизняного банківського сектору.

Мета статті полягає в дослідженні особливостей державного регулювання банківської системи України в умовах євроінтеграції відповідно до рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду.

Виклад основного матеріалу. Одним з найбільш ефективних способів підвищення капіталізації банківської системи є концентрація банківського капіталу, в тому числі шляхом злиття і поглинань. Концентрація капіталу в банківській сфері має свою особливість: якщо у виробничій сфері нарощування капіталу може здійснюватися шляхом з'єднання капіталів різних власників, а також за рахунок перетворення прибутку в капітал (капіталізації

доходів), то у банківській сфері концентрація має на увазі збільшення власного капіталу шляхом випуску акцій, злиття і приєднань фінансових організацій, придбання одними фінансовими організаціями активів (акцій) інших організацій. Причому концентрація банківського капіталу нині відбувається шляхом утворення все більш складних організацій, в які найчастіше залучаються і такі нефінансові структури, як пенсійні фонди, страхові компанії. Злиття в банківському секторі більш «логічні», ніж у промисловості, оскільки у промислових підприємств завжди присутня проблема реалізації продукту. Для банків такої проблеми немає, оскільки потенційна можливість розміщення активів практично не має обмежень [1, с. 34]. Для банку бути «великим» завжди краще і вигідно в розумінні прибутків і доходів.

Фахівці вважають, що основною причиною концентрації в банківській сфері є виробнича концентрація: все більші виробничі одиниці, розширюючи масштаби своєї діяльності, вимагають більших кредитів і більш широкого переліку банківських послуг. Задовольняти ці запити здатні лише банки, які користуються значними ресурсами. Природно, що свої заощадження (капітали) підприємства здебільшого поміщають у великі банки.

Динаміка основних параметрів, які характеризували стан вітчизняного банківського сектору у 2013-2016 рр., свідчить про закріплення тенденції розвитку цього сектору в напрямі концентрації. Це дещо суперечить твердженням про те, що низька концентрація банківського капіталу робить вразливою українською економіку загалом. Справа у тому, що «відправна точка» реформи банківської системи в Україні була дуже низькою. Знадобиться багато десятиліть, щоб досягти сучасним міжнародним масштабам цієї концентрації.

Політика Національного банку України, спрямована на скорочення числа кредитних організацій, також сприяє тому, щоб неефективні фінансові структури поступово йшли з ринку, а решта прагнули зміцнити свої позиції і збільшити власний капітал, об'єднуючись з іншими кредитними організаціями [2]. Стратегія концентрації банківського капіталу має, на наш

погляд, три рівня реалізації: а) глобальний, або міжнародний; б) країни, або рівень національної банківської системи; в) власне банківський, або рівень індивідуальних стратегій комерційних банків.

На першому (глобальному) рівні йдеться про об'єднання національних банківських капіталів, зумовленого глобалізацією світогосподарських зв'язків. Проблематика транснаціоналізації банків також відноситься до цього рівня, оскільки на транснаціональному рівні концентрація капіталу відіграє вирішальне значення, вона багато в чому визначає можливості пропозиції кількості та якості фінансових інструментів і послуг, можливості впровадження сучасних інформаційних технологій, здатність вловлювати найменші розбіжності в прибутковості на різних ринках і витягувати на цій основі додатковий прибуток [3, с. 30].

Другий рівень характеризує національну банківську політику загалом. Українська банківська система в її нинішньому вигляді встигла пережити кілька етапів розвитку. Нині явно простежуються тенденції до укрупнення, концентрації і централізації банківського капіталу. Так, в рамках програми фінансового оздоровлення економіки передбачається, що на ринку повинні залишатися тільки працездатні банки.

Набагато менше уваги приділяється розгляду якісних питань: забезпеченню збереження коштів вкладників; різноманіттю організаційних структур, особливо для обслуговування міжнародної діяльності (банківські відділення, представництва, філії, дочірні та спільні підприємства); розробці маркетингових стратегій, які включають, крім загальних конкурентних стратегій банків, також стратегію вивчення міжнародних ринків і стратегію надання на них нових банківських послуг; розробці та впровадженню нових форм банківських послуг; вивченню досвіду діяльності зарубіжних банків з метою розширення функцій українських банків (найбільш перспективними галузями застосування західного досвіду ми вважаємо механізм кредитування промисловості і сільського господарства, а також форми участі банків у фінансово-промислових групах); підвищення ефективності ліквід-

ності; розвитку банківської інформаційної системи та впровадження загальносвітових принципів банківського інформаційного менеджменту; впровадження нових інформаційних технологій і комп'ютеризації банківської справи [4].

На цьому ж (національному) рівні реалізується регулююча діяльність Національного банку України, спрямована, зокрема, на приведення вітчизняних нормативних актів і документів у відповідність згідно з Базельською принципами. У нормативних актах України позначені не тільки вимоги до співвідношення основних показників діяльності банків, а й мінімальні розміри власних коштів банків. Багатьом банкам самостійно виконати ці вимоги часом дуже непросто. У такому випадку постає питання про приєднання їх до більш потужних структур [5].

Третій рівень являє індивідуальну стратегію банків, для яких стратегія укрупнення практично завжди присутня і засновується на досить сильній мотивації: прагнення потрапити на новий географічний плацдарм, захопити клієнтів у середовище, яке динамічно розвивається, одержати структуру з високоефективним банківським продуктом, потужною інформаційною та комп'ютерною системою. Конкретні мотиви можуть бути різними, але часто за ними присутнє прагнення до укрупнення. Важливо підкреслити, що саме на цьому (третьому) рівні і вирішується питання про концентрацію банківського капіталу. Звичайно, на глобальному та національному рівнях можуть бути створені сильні мотивації для концентрації, але важливо, щоб вони співпали з індивідуальними стратегіями конкретних банків.

Надалі розглянемо, які стратегії переслідують банки, які включилися в процедуру концентрації і на які механізми (способи) вони можуть розраховувати при реалізації обраної стратегії в сучасному конкурентному середовищі. Міжнародний і український досвід дозволяє виділити такі основні типи індивідуальних банківських стратегій, мета яких здебільшого зводиться до збільшення акціонерного капіталу.

1. Реалізація ефекту масштабу, скорочення витрат.

Загальновідомо, що витрати будь-якого виду діяльності складаються зі змінного і постійного складників. Перші при зростанні масштабів виробництва змінюються пропорційно їм, а другі – в меншій мірі. Наприклад, канцелярські та бухгалтерські витрати навряд чи можуть подвоїтися в результаті подвоєння обсягу діяльну фірми [6, с. 165]. Існують і відомі внутрішні межі експансії (не кажучи вже про зовнішні, ринкові), що задаються насамперед складнощами ефективного управління великими організаціями.

Крім зазначених, у наведеній формулі показників ефекту «синергії» (додаткового прибутку від збільшення масштабів діяльності і виходу на нові ринки послуг; додаткового прибутку від зниження ризику за рахунок диверсифікації активів; економії поточних витрат) можуть ставитися й інші «цільові завдання», наприклад:

- збільшення доходів за рахунок підвищення спеціалізації, поліпшення маркетингу та посилення позицій на ринку;
- економія коштів за рахунок зниження транзакційних витрат;
- комбінування взаємодоповнюючих ресурсів;
- оптимізація бази оподаткування;
- економія на впровадженні сучасних засобів інформатики та комп'ютерної техніки.

Слід зауважити, що разом із досягненням ефекту «синергії» можуть виникнути і додаткові витрати, пов'язані з необхідністю уніфікації бізнесів, суміщення внутрішніх технологій. Таким чином, при вирішенні питання про злиття банківських бізнесів необхідно оцінити фактори, які впливають на зменшення витрат, і фактори, які можуть призвести до їх збільшення (таблиця 1).

У банківській сфері вигоди від зниження витрат у результаті зростання масштабів діяльності не так очевидні, як у виробничій сфері, їх може і зовсім не бути. Можливі

й негативні синергетичні ефекти поглинання, коли додаткові доходи не покривають усіх витрат процесу об'єднання. Останні включають як прямі витрати, зокрема, пов'язані з придбанням акцій, викупом зобов'язань і звільненням персоналу, так і непрямі, наприклад, початкове зниження керованості об'єднаної структури і падіння якості діяльності через неминуче підвищення моральної напруги у колективі [7, с. 31].

Негативний синергетичний ефект може виникати і внаслідок ворожої тактики, яка застосовується конкурентами в засобах масової інформації. У західній практиці процедури злиття і поглинання – загальноприйняті елементи розвитку. Прорутинність процесу, зокрема, свідчить регулярна статистика щодо кількості, типу, галузевого складу угод та інших параметрів. Для України ця справа порівняльно нова. Засоби масової інформації, а почасти й ділова преса, трактують його надмірно емоційно, акцентуючи увагу на тому, що банки, які поглинаються, отримують чи не єдину можливість уникнути банкрутства. Така позиція не тільки часто неправильна, але і вкрай небезпечна – досить слуху про неблагонадійність банку, щоб його положення дійсно погіршилося. У підсумку замість оздоровлення системи можна отримати додаткові чинники нестабільності.

Загалом можна сказати, що позитивна синергія банківських злиттів створюється завдяки більш широкому спектру факторів, ніж, наприклад, у сфері виробництва. Так, згідно з емпіричним дослідженням, ранг банку за розміром активів позитивно корелює лише з відносним рівнем витрат, хоча ця залежність досить стійка у часі. Тому в банківській сфері набагато більше причин для укрупнення, ніж у сфері виробництва, а «економія на масштабах» або не є головною причиною банківських злиттів, або ефект виявляється в інших площинах.

Таблиця 1

Фактори, що впливають на динаміку банківських витрат

Позитивні фактори	Негативні фактори
Збільшення прибутку	Витрати на придбання
Економія на податках	Можливі негативні наслідки зміни керівництва
Економія на загальних витратах	Витрати на уніфікацію технологій

Можна сформулювати ефект синергії у банківському секторі і в такий спосіб: при організації «правильної» взаємодії між підрозділами компаній, коли фактори діють в одному напрямі і мають взаємно посилюючий ефект, вигоди можуть виходити від раціоналізації податкової бази; диверсифікація операцій може дозволити отримувати прибуток на багатьох ринках і оперативні маневрувати активами; об'єднавши капітали банку, легше раціонально розпоряджатися ресурсами і залучати пасиви; виникають нові можливості для раціоналізації управління [8]. Вирішального значення останнім часом набувають міркування щодо інформаційно-аналітичного порядку; великій розгалуженій структурі значно легше зібрати і обробити достовірну інформацію, необхідну для прийняття кваліфікованого управлінського рішення.

2. Універсалізація діяльності банку, диверсифікація видів банківських послуг.

Перехід будь-якого банку в більшу категорію (або національного банку – у категорію транснаціонального) здебільшого супроводжується універсалізацією його діяльності. Великий банк перетворюється в так званий «супермаркет» фінансових послуг, в якому клієнт може отримати практично будь-яку фінансову послугу, яка існує у світі. Але великий банк насамперед є носієм нових фінансових послуг для того, щоб було легше витримати конкуренцію. На думку фахівців провідних консультативних агентств, які сприяють операціями злиття, успіх фінансових організацій майбутнього насамперед залежить від розширення спектра пропонованих ними послуг (не обов'язково чисто банківських, а й страхових, фондових, консультативних), що, безсумнівно, вимагає консолідації капіталів [9].

Диверсифікація бізнесу в розрізі стабілізації потоку грошових коштів і зниження ризиків також відноситься до мотивів злиттів і поглинань. Що стосується банківського бізнесу, то процентні доходи схильні до певної циклічності, тому придбання спеціалізованої фінансової установи, основним джерелом доходів якого є комісії, може досить позитивно

вплинути на тренд прибутковості «кредитного» банку.

Освоєння нових видів фінансових послуг насамперед відбувається в результаті жорсткої конкуренції з боку небанківських інститутів, тобто різних інвестиційних фірм, фінансово-консультативних, пенсійних фондів. Якість надання послуг має бути на високому рівні. Гарантією якості зазвичай є професіоналізм працівників новоствореного банку.

Для українських банків провідним є пошук необхідних коштів та інформації для підвищення надійності та ефективності своєї діяльності. Важливим є освоєння таких двох видів глобального маркетингу з усіма доданими «стандартними» наборами банківських послуг:

– виробничого (промислового) маркетингу, який передбачає освоєння українськими банками сучасних видів кредитування галузей промисловості та інших галузей економіки. Серед них особливе значення має проектне кредитування, лізинг і факторинг, участь банків у формуванні та діяльності ТНК і фінансово-промислових груп;

– міжнародного маркетингу, спрямованого на розвиток міжнародного характеру банківських операцій. Цей напрям насамперед реалізується за рахунок могутніх філіальних мереж по усьому світу та освоєння нових інформаційних технологій, які дозволяють здійснювати операції в міжнародному масштабі. Також необхідно зазначити про роль міжнародного маркетингу в розвитку зовнішньоекономічних відносин: ТІШ стають не тільки кредиторами зовнішньоторговельних операцій, а й прямими їх учасниками за рахунок впровадження механізму факторингу, форфейтингу, лізингу, франчайзингу та інших.

Найвдаліші стратегічні розробки і позиції нових банківських послуг ґрунтуються на фундаментальних концепціях маркетингу – диференціації послуг і сегментації ринку. Необхідно мати на увазі, що надання нових банківських послуг є одним із найбільш ризикових заходів для банку. Крім того, банк повинен переконати клієнтів у тому, що є єдиною у своєму роді установою як за якістю,

так і за кількістю послуг, що надаються. Зазвичай для цього необхідна потужна рекламна кампанія, щоб впровадити у свідомість клієнтів потрібну ідею й образ пропонованої транснаціональним банком послуги [10].

Процес маркетингового розвитку нових банківських послуг можна розбити на такі етапи: розробка нових ідей, формулювання суті, природи і кінцевої мети можливої нової послуги; пошук того, кого вона може залучити, аналіз відповідності новий послуги цілям банку; дослідження фінансових потреб банківських клієнтів і сегментів ринку, якому можна надати нові послуги; визначення рівня попиту на нові послуги для покриття витрат на виробництво, рекламу і розповсюдження будь-якої з цих послуг; прогнозування їхнього внеску в загальні доходи банку; аналіз відповідності ринку нових послуг існуючим службам і персоналу банку; розробка планів маркетингу, що дозволяє довести до відома клієнтів, що банк пропонує нову послугу; на основі перших отриманих результатів прийняття рішення про те, чи варто продовжувати надання нового банківського «продукту» або ж його треба виключити.

Перевага маркетингової стратегії диференціації банківських послуг полягає у тому, що вона дасть транснаціональному банку важелі ціноутворення. Другою стратегією є стратегія сегментації ринку, під час реалізації якої ринок ділиться на сегменти і банк повинен визначити найбільш вигідні з них. Обидві стратегії маркетингу досить вигідні, ефективні, мабуть, їх необхідно застосовувати у поєднанні. Крім того, в стратегіях важливий вплив нових послуг на ступінь ризику для банківської діяльності загалом.

3. Високий ступінь захисту від ризиків.

Укрупнення банківського капіталу дає змогу для зменшення страхових резервів ліквідності, необхідних для стійкої діяльності. Відомий англійський економіст, спираючись на статистичний закон великих чисел, вказав на це ще у ХІХ ст. Тому ступінь концентрації банківського капіталу вважається одним із головних показників, які характеризують «здоров'я» фінансової системи будь-якої країни. Тенденція до

утворення все більших банківських установ за рахунок скорочення кількості дрібних відзначається у всьому світі.

Майже повсюдно існує прагнення до забезпечення схоронності коштів вкладників, яке знаходить своє вираження в певних законах і нормах, що обмежують схильність транснаціональних банків до ризику, а також у правилах, які визначають мінімальну суму акціонерного капіталу. Крім того, діяльність банків регулюється в напрямі стабілізації зростання фінансових і кредитних операцій, проводиться контроль курсів іноземних валют, є правила, що обмежують витік дефіцитного капіталу, або норми, які покликані захистити банки від зовнішньої конкуренції. Держава регулює створення нових банків, дає дозволу на використання тих чи інших видів депозитів або інших фінансових інструментів для мобілізації коштів. Серйозно перевіряються якості і достатність банківського капіталу.

Певною «страховкою» від ризиків є самі розміри банків (існує навіть визначення "to big to fail" – занадто великий, щоб збанкрутувати). Оскільки держава через низку соціально-економічних причин змушена «опікати» найбільші банки, вони отримують додаткові переваги в конкуренції з більш дрібними. Це саме по собі є стимулом для злиття банків, що спеціалізуються в різних областях діяльності: велика організація має великий ринковим впливом (market power), що дуже важливо в умовах банківської галузі, де панують різні моделі недосконалої конкуренції аж до монополії (особливо на відносно замкнених регіональних ринках). Поширення якісного менеджменту на поглинається банком і привнесення більш досконалих технологій управління фінансовими потоками здатні стати важливим чинником успіхів об'єднаної структури.

4. Підвищення якості та ефективності управління.

В результаті цієї стратегії здебільшого поглинаються менш ефективні й гірше керовані банки. Загалом результатом злиття / поглинання в цьому випадку є підвищення ефективності управління в економіці. Як приклад банку, який здійснює придбання неефективно функціону-

ючих банків із подальшою зміною всієї команди менеджменту, можна привести банк HSBC, що активно здобуває низько ефективні банки в країнах Азіатського регіону.

Існують і особисті мотиви менеджменту. Такі мотиви концентрації банківського капіталу виникають тоді, коли мотивація вищого менеджменту тісніше пов'язана з масштабами, ніж із результатами діяльності компанії або банку. Природно, що великою компанією або банком управляти складніше, ніж малою і середньою, але завжди виникає питання «компенсації за складність управління».

Час від часу захоплення здійснюються з метою створити ілюзію процвітання в очах акціонерів. Хвиля злиттів і поглинань в американській банківській індустрії в 80-роки частково пояснюється прагненням керівників продемонструвати хороші показники (зростання курсів акцій, оборотів і капіталів). Прийняті рішення можуть виявитися і невдалими, що остаточно виявляється лише через кілька років після поглинання.

Вирішальним фактором у справі підвищення ефективності управління в банківській сфері нині виступають процеси інформатизації та інформаційні технології, які дозволяють створений для великих банків єдиний інформаційний простір перетворити в інформаційні центри, що володіють даними про економічний стан світового господарства, про світовий ринок загалом.

Впровадження сучасних інформаційних технологій докорінно змінює характер сучасної банківської діяльності. Воно сприяє скороченню витрат, здешевленню каналів збуту, раціоналізації витрат за рахунок більш точного знання потреб своїх клієнтів. Масштабні вкладення в інформаційні технології (зі збереженням кількох альтернативних каналів надання банківських послуг) доступні тільки для великих банків із високою ринковою капіталізацією. Залежність масштабів інвестування в нові технології від розміру банку і його ринкової капіталізації фактор масштабності банку критичним у справі отримання конкурентних переваг. З точки зору впровадження інформаційних технологій

переваги злиття / поглинання виявляються у збільшенні абсолютної величини коштів, які можуть бути потенційно інвестовані в ці технології, у відносно меншій сумі інвестицій на ці цілі для банку, створеного в результаті злиття / поглинання (при порівнянні з новими банківськими утвореннями).

5. Подолання бар'єрів виходу на новий географічний ринок або в нову для банку галузь.

Бар'єрами для проникнення в деякі галузі фінансових послуг є специфіка обслуговування клієнтів, специфічні навички, технологія і репутація, необхідні для ведення бізнесу. Наприклад, специфіка діяльності інвестиційного банку часом настільки істотна, що його придбання є фактично єдиним способом завоювання комерційним банком сильних позицій на ринку інвестиційних банківських послуг.

Висновки і пропозиції. Один із основних активів інвестиційного банку – це людський капітал, зв'язок співробітників із великими корпоративними клієнтами і їхня репутація. Крім того, сильні позиції в цій галузі вимагають присутності у всіх (або в більшості) видах інвестиційного банківського діловодства, що розрізняються за рівнем і стабільністю доходів, рівнем ризику і обсягом необхідного капіталу. Створення таких напрямів банківського бізнесу «з нуля» пов'язане з високими фінансовими витратами (в тому числі, витратами на відкриття офісів, високою заробітною платою співробітників, що спеціалізуються на різних банківських продуктах), витратою часу і зусиль на залучення клієнтів. Як правило, єдиним видом послуг інвестиційного банку, доступним новим у галузі інститутам, є торгівля цінними паперами.

У банківській сфері подібна стратегія може бути присутньою у випадках придбання банками небанківських фінансових інститутів. Банк у цьому випадку знижує кредитні ризики, підвищує рівень своєї надійності. У той же час нефінансова компанія знижує невизначеність щодо фінансування, в тому числі розширює можливості фінансування довгострокових проектів. Наприклад, у Великій Британії сучасні процеси придбання комерційними

банками компаній, що спеціалізуються на страхуванні життя, так само як і пенсійних фондів, пов'язані з перспективами значного зростання попиту на довгострокові фінансові кредити.

Злиття / поглинання забезпечують більш швидке проникнення банку в нову галузь або на новий географічний ринок банківських послуг. Значення цього фактору різко зростає в умовах динамічної конкурентного середовища у зв'язку з посиленням ролі фактору часу. Крім того, порівняно з такими альтернативними варіантами, як створення спільного альянсу або спільного підприємства, які передбачають поряд із меншим обсягом фінансових витрат меншу участь в управлінні, злиття / поглинання забезпечують повний контроль за прибутками та видатками, пов'язаними з цільовими видами діяльності.

Можливість використання надлишкових ресурсів – також важливий мотив. Наприклад, регіональний банк, розташований у районі з великими фінансовими ресурсами, але з обмеженими з тих чи інших причин можливостями для їх розміщення, може бути цікавий як об'єкт поглинання для великого банку, що оперує в національному масштабі.

Список використаної літератури:

1. Хаб'юк О. Банківське регулювання та нагляд через призму рекомендацій Базельського комітету : монографія. Івано-Франківськ, 2008. 260 с.
2. Щеглюк М.С. Розвиток банківського регулювання та нагляду в умовах європейської інтеграції. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. URL: <http://vestnik-ekonom.mgu.od.ua/journal/2015/13-2015/53.pdf> (дата звернення: 10.09.2017).
3. Онікієнко С.В. Базельські угоди: протиріччя регулювання. Економіка та держава. 2013. № 9. С. 29–31.
4. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 29. Ст. 238.
5. Про банки та банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 5-6, Ст. 30.
6. Конопатська Л., Раєвський К. Банківський нагляд : навч. посіб. Київ, 2008. 336 с.
7. Сторонянська І.З., Музика І.С. Перспективи та ризики для банківської системи України в контексті інтеграційних процесів / І.З. Сторонянська, І.С. Музика // Стратегічні пріоритети. 2013. № 3(28). С. 30–37.
8. Базель III як банківська карта євроінтеграції [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/experts/2014/07/8/7024038/>.
9. Національний Конвент України щодо ЄС [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.euconvention.org.ua/data/files/80_rg2s4rekom140312.pdf.
10. Щодо інтеграції банківської системи України до банківської системи Європейського Союзу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/777/>.

Tseluiko O. Peculiarities of state regulation of the banking system in the conditions of European integration

It is determined that in a dynamically developing competitive environment, a commercial bank should take special care to increase share capital, implement a development strategy aimed at increasing its capitalization (increasing share prices. Increasing the value of share capital and increasing the bank's competitiveness are interrelated concepts: increasing the bank's competitiveness is a condition for increasing the welfare of its shareholders, while increasing the value of share capital expands opportunities for the bank to finance and further improve the quality of services and provide them at competitive prices.

That inefficient financial structures gradually leave the market, and the rest sought to strengthen their positions and increase equity by merging with other credit institutions. The strategy of concentration of bank capital has, in our opinion, three level of implementation: a) global or international; b) country, or level of the national banking system; c) the actual banking, or the level of individual strategies of commercial banks.

Much less attention is paid to qualitative issues, such as: ensuring the safety of depositors; variety of organizational structures, especially for servicing international activities (bank branches, representative offices, branches, subsidiaries and joint ventures); development of marketing strategies, which include, in addition to the general competitive strategies of

banks, also the strategy of studying international markets and the strategy of providing new banking services to them; development and implementation of new forms of banking services; study of the experience of foreign banks in order to expand the functions of Ukrainian banks (the most promising areas of application of Western experience, we consider the mechanism of lending to industry and agriculture, as well as forms of participation of banks in financial-industrial groups); increasing the efficiency of liquidity; development of the banking information system and implementation of global principles of banking information management; introduction of new information technologies and computerization of banking

Key words: *state, society, state regulation, competitive environment, share capital, banking services.*